'KUZEY MAKEDONYA' SORUNU ÇÖZER Mİ?

Vuslat Nur ŞAHİN

.

Yunanistan ve Makedonya arasında bu yıl hızlanan diplomasi trafiği başbakanları nezdinde sonuç verdi. 17 Haziran 2018 tarihinde, Prespa bölgesinin Yunan tarafındaki Psarades köyünde başbakanlar nezdinde isim sorunu çözüldü ve Makedonya Dışişleri Bakanı Nikola Dimitrov, Yunanistan Başbakanı Nikos Kotzias ve BM İsim Arabulucusu Matthew Nimetz tarafından imzalar atıldı[1]. Bu kapsamda Makedonya Cumhuriyetinin (FYROM) ismini kuruluşundan 27 yıl sonra Republika Severna Makedonija yani Kuzey Makedonya Cumhuriyeti olarak değiştirilmiş oldu. Öncelikle sorunun sebebine kısaca değinilmesini faydalı buluyorum.

Yugoslavyanın altı federe devletinden biri olan Makedonya Sosyalist Cumhuriyetinin, Makedonya Cumhuriyeti ismiyle 1991 yılında bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Yunanistan, bu ülkeye yönelik ağır suçlamalarda bulunmuştur. Yunanistan, bu ülkenin isminde yer alan Makedonya kelimesinin, Üsküp yönetiminin kendi topraklarındaki Ege Makedonyasına yönelik yayılmacı emelleri olduğunun göstergesi olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca Makedonya Cumhuriyetinin bayrağının ve seçtiği sembollerin Yunan kültürüne ait olduğunu, bu nedenle Üsküp yönetiminin bunları kullanmasına izin vermeyeceğini de açıklamıştır[2]. Yunanistana göre Makedonya, orada yaşayan nüfusa bakılmaksızın sadece coğrafi bir bölgeyi tanımlayan isimdir. Bu coğrafyanın etnik bir grubu, özellikle de bir grup Slavı tanımlamak için kullanılması hatalıdır. Yunanistanın görüşü, Büyük İskenderin ve tüm Makedonların Yunanlı olduğu tezine dayanmaktadır. Bu tez de Makedonya coğrafyasının etnik, dilsel ve kültürel açıdan antik ve modern Yunanistanın devamı olduğunu, dolayısıyla sadece Yunanlıların kendilerini Makedon olarak tanımlamaya hakları bulunduğunu savlamaktadır[3].

Yunanistan bu resmi dış politikasının sonucu olarak Makedonyayı uluslararası arenadan dışlamak şeklinde bir yaptırım benimsemişti. Bu tutumunda bir ölçüde başarılı olmuş, üyesi olduğu AB ve NATOda veto hakkını kullanmak suretiyle, Makedonyanın buralarda tanınmasını önleyebilmiştir. Türkiye ise Makedonyanın bağımsızlığını resmi adı olan Makedonya Cumhuriyeti ile ilk günden tanımıştır. Makedonyanın Avrupa Birliği (AB) ya da NATOya başvuruları Yunanistanın isim sorunu önceliği yüzünden hep askıda kalmıştı. Makedonyanın önümüzdeki temmuz ayında Brükselde gerçekleştirilecek zirvede NATO üyeliğine kabul edilmesi için, iki ülke arasındaki isim sorunun çözülmesi en önemli şart olarak görülüyordu. Makedonya, NATO üyelik şartlarını yıllardır sağlamış olmasına

rağmen, Yunanistanın isim sorunu konusundaki anlaşmazlıktan ötürü veto etmesiyle ittifaka üye olamıyordu.

Sorun Balkanları da etkilemektedir, iki ülke arasındaki sorunun çözüme kavuşturulması için uluslararası organizasyonlar ve birçok devlet de çağrı yapmıştı. Örneğin, Birleşmiş Milletlerin arabulucu olarak atadığı Bill Clintonın eski yardımcısı Matthew Nimetz, çözümsüzlüğün ortadan kaldırılması için "Makedonya Cumhuriyeti", Kuzey Makedonya ya da "Yeni Makedonya Cumhuriyeti" de dahil olmak üzere birkaç alternatif ismi önermişti[4]. Bu çağrılara kayıtsız kalamayan iki komşu ülke nihayet müzakerelere bu yıl başlamıştı.

Bu müzakere sürecinin iki ülke içinde çok barışçıl bir ortamda gerçekleştiğini söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Hemen her resmi açıklamadan sonra halk iki ülkede de sokaklara dökülmüş, iki ülkenin de muhalefeti müzakereleri sürdüren hükümetleri çok sert bir biçimde eleştirmekten kaçınmamıştır. Bu durum sorunun nihai çözümünün ardından da devam etmiştir. Yunan kamuoyu için yeni ismin içinde Makedonya sözcüğü geçmesi gelecekte herhangi toprak talebi iddiasına sebep olacağı düşüncesiyle kabul edilemezken, Makedonya için anayasanın değişmesi ve ülke isminin değiştirilmesi milli kimliği aşağılamaktan başka bir şey olarak görülememektedir. Sonuç olarak masada iki tarafın da belli beklentilerinden vazgeçmesi gerekmiş, isim olarak Kuzey Makedonya seçilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu çözüm iki ülkede de hükümetlerden başka kimseyi memnun edememiştir. Örneğin, 15 Haziranda Yunanistanda Atinada halk sokaklara dökülmüş, "Makedonya Yunan'dır" sloganı atan göstericiler, "Makedonya'dan elinizi çekin" yazılı pankartlar taşımıştır[5]. Yunanistan kanadında tepkiler bununla da sınırlı kalmamıştır. Ülkenin isminin "Kuzey Makedonya Cumhuriyeti" olarak değiştirilmesini öngören anlaşma, Yunanistan'da siyasi tartışmaların fitilini ateşlerken, ana muhalefet Yeni Demokrasi (ND) Partisi Meclis'e gensoru önergesi sunmuştur. ND Başkanı Kiriakos Miçotakis, komşu ülkenin milliyetinin ve dilinin "Makedon" olarak tanımlanmasının milli kırmızı çizgilerden geri çekilme olduğunu savunmuştur[6]. Makedonyadaki duruma gelince, kamuoyu ve muhalefetin bakış açısı Yunanistanda olduğu gibi sert ve keskindir. Makedonyada halk yeni isim belli olduğu günden itibaren meclis önünde protesto düzenlemektedir[7]. Protestolarda gözaltına alınanlar olmuştur. Ülkede halk ve muhalefet bu çözümü utanç verici ve aşağılayıcı bulduklarını çeşitli vesilelerle ifade ettiler. Anlaşma imzalanmadan önce ulusa seslenen Makedonya Cumhurbaşkanı Ivanov, "Bu zarar verici ve insanlık tarihinde benzeri görülmemiş anlaşma benim açımdan hükümsüz ve kabul edilemez. Bu anlaşma anayasayı, kanunları ihlal ediyor, devlet kurumlarını yıkıyor. Bu politik inisiyatifin altına imza atmayacağım" açıklamasını yaptı[8]. Makedonyada anlaşmanın geçerli olabilmesi için meclisten salt çoğunluğun sağlanabilmesi gerekiyor. Yani meclisin çalışması için gereken en az 61 milletvekili sayısının 31i evet dediği takdirde anlaşma meclisten onay alabilir. Anlaşma Meclisten onay aldıktan sonra Cumhurbaşkanına gönderilecek. Cumhurbaşkanından onay almadığı takdirde yine Meclise dönecek. Meclis bu sefer anlaşmayı sadece mutlak çoğunlukla yani en az 61 milletvekilinin evet oyuyla onaylayabilecek. Anlaşma onayı ikinci kez Cumhurbaşkanına gönderilecek. Cumhurbaşkanı anayasaya göre ikinci kez anlaşmayı imzalamak zorunda. Anlaşmanın nihai uygulanması için ise referanduma gidilecek. Referandumun Eylül ya da Ekim ayında yapılması bekleniyor[9]. Yunanistanda ise meclisin salt çoğunluğunun anlaşmayı onaylaması halinde anlaşma yürürlüğe girecek.

Tüm bu teknik meseleler hallolsa bile bu anlaşma iki ülkenin barışından ziyade uluslararası kamuoyunu tatmin etmişe benziyor. Çünkü ismin içinde Makedonya ibaresinin geçiyor olması Yunan kamuoyunu rahatlatmak yerine daha da endişelendiriyor. Kuzey Makedonya ismi ile Makedonyanın ileride toprak talebinde bulunması olasılığı bertaraf edilmiş değil. Bunun yanı sıra Makedon halkı milli kimliğinin zedelendiği görüşüne sahipken ve protestolar sürerken bu iki ülkenin dış politika hamlelerini ne kadar istikrarla sürdürebileceği soru işaretidir. Bu kemikleşmiş sorunun gerçekten çözülüp çözülemediği ve Balkan coğrafyasına etkisi ise zamanla görülecektir.

[1] "Makedonya Ile Yunanistan Arasında Tarihi Anlaşma İmzalandı." Http://www.yenibalkan.com/. Accessed June 19, 2018. http://www.yenibalkan.com/gundem/makedonya-ile-yunanistan-arasinda-tarihi-anlasma-imzalandi-h13904.html.

[2] Özgen, Cenk. "BALKANLARDA GÜVENLİĞE YÖNELİK BİR TEHDİT: YUNANİSTAN-MAKEDONYA ANLAŞMAZLIĞI." U.Ü. FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ , 2013. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/273817.

[3] Ertuğ, Deniz. "YUNANİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ (KKE) ve MAKEDONYA SORUNU (1946 49)." Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 68 (2013): 129-48.

[4] "Nimetz Makedonya ve Yunanistan Müzakerecileriyle İsim Sorununu Görüşecek." Http://www.yenibalkan.com/. Accessed February 08, 2018. http://www.yenibalkan.com/gundem/nimetz-makedonya-ve-yunanistan-muzakerecileriyle-isim-sorununu-gorusecek-h12015.html.

[5] "Yunanistan-Makedonya 'isim Sorunu' Anlaşması Protesto Edildi." India: 72 Die in Severe Storms. Accessed June 19, 2018. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yunanistan-makedonya-isim-sorunu-anlasmasi-protesto-edildi/1175861.

[6] "Yunanistan'da Milletvekili Meclis Kürsüsünden "darbe" çağrısı Yaptı." "Rüzgar Enerji Kongresi" Ankara'da Yapılacak. Accessed June 19, 2018. http://www.trthaber.com/haber/dunya/yunanistanda-milletvekili-meclis-kursusunden-darbe-cagrisi-yapti-370144.html.

[7] "Anlaşma Karşıtı Protestolar Bugün De Devam Edecek." Http://www.yenibalkan.com/. Accessed June 19, 2018. http://www.yenibalkan.com/makedonya/anlasma-karsiti-protestolar-bugun-de-devam-edecek-h13930.html.

[8] Sputnik. "Makedonya Cumhurbaşkanı, 'yeni Isim' Anlaşmasını Imzalamayı Reddetti."

Sputnik Türkiye. June 13, 2018. Accessed June 19, 2018. https://tr.sputniknews.com/avrupa/201806131033855942-makedonya-yeni-isim-cumhurbaskani-ret/.

[9] "İsim Anlaşması Mecliste." Http://www.yenibalkan.com/. Accessed June 19, 2018. http://www.yenibalkan.com/gundem/isim-anlasmasi-mecliste-h13927.html.

Fotoğraf: History of Macedonia

Yazar Hakkında :

Vuslat Nur Şahin Orta Doğu Teknik Uluslararası İlişkiler ana dal ve Kurumsal Finans yan dal programlarından mezunudur. Halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisans öğrencidir.

Atıfta bulunmak için: ŞAHİN, Vuslat Nur. 2026. "'KUZEY MAKEDONYA' SORUNU ÇÖZER Mİ?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 49. Haziran 19. Erişim Ekim 31, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/KUZEY-MAKEDONYA-SORUNU-COZER-MI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır